

Å R S B E R E T N I N G 2 0 0 8

Esbjerg Kunstmuseum har valgt en eksperimenterende og brugerinddragende tilgang til kunstformidlingen, hvor man lader slutbrugerne og deres særlige forudsætninger spille en aktiv rolle i formidlingen af museets værker. Sådan indledes konklusionen om Esbjerg Kunstmuseum i Kulturministeriets publikation *Reach Out – inspiration til brugerinddragelse og innovation i kulturens verden* fra oktober 2008, som sætter fokus på tre udfordringer, kulturinstitutionerne ifølge projektgruppen bag rapporten står over for: at inddrage nye brugergrupper, bidrage til oplevelsesøkonomien og højne kvaliteten. Projektgruppen konkluderer endvidere, at Esbjerg Kunstmuseum kan siges at angribe alle tre udfordringer på en gang: Nye brugergrupper, fordi der i høj grad lægges vægt på børns kunstoplevelse, f.eks. gennem *Junior_guides* projektet, der viser nye veje ved at involvere en børnemålgruppe så engageret, at den i andre sammenhænge, i skole og fritid, bliver advokater for de oplevelser og erkendelser, som museet kan tilbyde. Oplevelsesøkonomi, fordi museet går meget tæt ind i de mere psykologiske processer omkring publikums kunstoplevelse og samtidig samarbejder med kultur- og uddannelsesinstitutioner, bl.a. på musikkens område. Og endelig kvalitet, fordi formålet med de mange udviklingsprojekter er en vedkommende og relevant kunstformidling, tilpasset nutidens publikum.

Denne anerkendelse for hele vores måde at være museum på blev fulgt op af Kulturarvsstyrelsens positive kvalitetsvurdering, der stod på 2007-2008 og mandede ud i en rapport på 25 sider. Styrelsen karakteriserer museet som veldrevet med en klar formuleret forskningsprofil. Museets forsknings- og formidlingsmæssige fokus på forholdet mellem musik og billedkunst betegnes som unikt i dansk museumsvesen, lige-

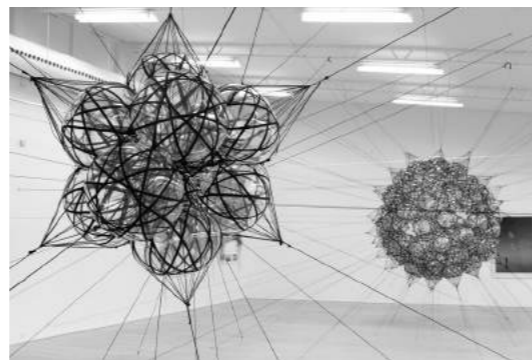
som vores vedvarende fokus på forskningsaspektet i relation til perceptionsmæssige aspekter kaldes yderst prisværdigt. Museet har en gennemtænkt, kvalificeret og ambitiøs forskningsprofil, der dertil er unik i dansk kunstmuseumspraksis, konkluderes det om forskningen.

Vores præsentationer af samlingen vurderes som visuelt stimulerende, ligesom museets særudstillinger roses for at arbejde så seriøst med den del af kunstmuseernes formål, der omfatter belysningen af billedkunstens aktuelle udtryk.(...) Museet fungerer i høj grad som et konstant æstetisk eksperimentarium – hvor hvert kunstværk er nyskabt til formålet. Mht erhvervelser finder styrelsen det tillige positivt, at museet har en klar indsamlingspolitik, der især omfatter installationskunst, der virker konsekvent i forhold til ansvarsområdet og museets ældre samling.

2008 kan således betegnes som et år i anerkendelsens tegn, hvilket yderligere bekræftes af anmeldernes flotte roser. Årets regnskab endte med et overskud, som betyder, at museet igen har en egenkapital. Samtidig voksede det beløb, vi af ordinære driftsmidler havde afsat til vores aktiviteter, igen til o. +200 procent i ekstraordinære tilskud. Denne opbakning til museet, denne vilje og lyst til at tænke visionært hos firmaer og hos dem, der administrerer fonde og kulturministerielle puljer har atter gjort det muligt at gennemføre et meget ambitiøst program.

UDSTILLINGER

I begyndelsen af året kunne man stadig opleve Per Bak Jensens og Povl Götkes anmelderroste udstilling *AN SIGT* – første del af museets til dato mest omfattende formidlings-, forsknings- og udstillingsprojekt *Kunst i kontekst* (se forskning og formidling). Udstillingen var lagt an som et gigantisk billede

Tomas Saraceno, *Kunst – naturligvis*

i tre dimensioner, der satte kunst i forbindelse med religion. Ved at pege på en dimension af tilværelsen, som er større end os selv, og subtilt visualisere det usynlige søgte de to kuratorer at bringe både kunsten og det åndelige tilbage i vores hverdagsliv. Forårets særudstilling *Kunst naturligvis* bød også på et tema, som alle kan forholde sig til. Her fik man lystfyldte og forunderlige oplevelser af menneskets paradoksale forhold til naturen: vi er på én gang en del af den og kan stille os udenfor – ligesom vi både iagttager den og er med til at konstruere den. I museets store sal svævede Tomas Saracenos forunderlige haver og lufthavnsbyer som utopiske verdener med levende vegetation – nye økosystemer, hævet over konflikter, politiske kriser og naturkatastrofer. Naglet til gulv, vægge og loft rummede de muligheden for at rive sig løs fra jordens overflade og svæve af sted i rummet. Denne solopræsentation af Tomas Saraceno, som vi hermed også lancerede for et dansk museumspublikum, blev i museets øvrige udstillingsareal sat i perspektiv af en perlerække af danske kunstneres værker, der på hver sin måde lod os møde det naturliges kunstighed.

Sommeren bød på en enestående hyldest til en af minimalismens og konceptkunstens faderskikkelser – den amerikanske kunstner Sol LeWitt, der døde i 2007. Udstillingen *One More* var kurateret af billedkunstneren Dove Bradshaw, som havde inviteret en række af LeWitt's nære kolleger til at bidrage med hver to værker. Med dem og LeWitt's arbejder som sit materiale skabte Bradshaw et kraftfuldt og poetisk værk, der rummede både minimalismens stramhed og en meget personlig, varm hilsen til en kollega, der har haft uvurderlig betydning for såvel sin samtid som de efterfølgende generationer af kunstnere, designere og arkitekter.

One More blev fulgt op af museets egen hyldest til Sol LeWitt i sommerens perspektivering af samlingen, der i år var installeret over de geometriske grundformer: kvadrat, trekant og cirkel. Ikke alene var værkerne valgt ud med disse tre grundformer som optik. De var også hængt op på væggene derefter, tilmed i et sammenhængende og dynamisk forløb af rum, der havde kvadratet, cirklen og trekanten som skabelon. Ledsaget

ONE More – In Memoriam Sol LeWitt

af relevante citater af filosoffer fra antikken til i dag kastede denne præsentation således ikke bare nyt lys over museets samling. Den var også en opfordring til at anskue både verden og billedkunsten med nye øjne.

I efteråret åbnede vi den anden udstilling i projekt *Kunst i kontekst*, der denne gang forenede kunsten med sprog og tænkning. *The Map is not the Territory* var kurateret af professor i semiotik Per Aage Brandt sammen med billedkunstner og tidligere professor på Det Kgl. Danske Kunstakademi Claus Carstensen. Udstillingen fokuserede på 'mapping' – det fænomen, at vi kortlægger det fysiske og psykiske landskab, vi til enhver tid befinder os i. Organiseret i tre afsnit – om politiske forhold, utopier og selvet – og med en gennemgående horisontlinie som spejlingsakse var udstillingen i sig selv en mapping. Den rummede værker af ca. tres kunstnere, hvoraf flere tilhører den internationale kunstscenes elite. Ledsaget af et udsædvanligt katalog og videokonferencer over Atlanten understregede den også, at en udstilling – ligesom et kunstværk – ikke er et færdigt, lukket udsagn, men at den hele tiden er under forhandling og forvandling (se forskning og formidling).

På de dødes dag blev den årligt tilbagevendende håbeperiode indviet med endnu en finurlig installation af Eric Andersens *Pandorabilleder, Il piatto della speranza*. I lyset af finanskrisen blev de tre Pandora'er under titlen *round and around* anbragt på en drejesokkel i Spar Nords glasparti. Traditionen tro indtog de velkendte Håbesteder samtidig byen og tilbød for en stund esbjergenserne denne unikke og livsbekræftende facilitet, hvor man kan stille sig op for at udveksle sine håb med andre eller ganske enkelt bare være håbefuld.

Alle årets udstillinger og projekter var planlagt, arrangeret og produceret af Esbjerg

Kunstmuseum i nært samarbejde med de involverede kunstnere og forskere.

FORSKNING OG FORMIDLING

Udstillingen *The Map is not the Territory* var det andet synlige resultat af museets stort anlagte formidlings- og forskningsprojekt *Kunst i kontekst*, der skal føre frem til en ny type museum. Projektet gennemføres i et nyskabende forskningssamarbejde, der bringer kunstnerisk, videnskabelig og museologisk ekspertise sammen i bestræbelsen på at udvikle kunstudstillingen og kunstmuseet til fremtidens samfund. I fire udstillinger forenes billedkunsten med områder i hverdagslivet, som den oprindeligt er udsprunget af: religion, sprog og tænkning, naturens elementer og tilværelsens grundvilkår – forhold, vi alle er fortrolige med, og som hver især udgør et videnskabeligt felt. Således er det projektets overordnede mål at få os til at vende os mod tilværelsens grundlæggende spørgsmål, som kunsten gennem alle tider har aktualiseret. Da hver udstilling arrangeres af en billedkunstner og en forsker, forenes deres viden og kompetencer i et fælles formidlingsprojekt, der rækker langt videre end den kunstvidenskabelige ekspertise, kunstmuseet selv råder over. Efterfølgende undersøges både dette usædvanlige samarbejde og publikums oplevelser af resultatet. Iflg. de personer, der blev interviewet om deres oplevelser af *The Map is not the Territory*, talte denne udstilling direkte til den enkelte gæst, ligesom den forrige, *AN SIGT*.

Op netop *AN SIGT* var i januar temaet for et heldagsseminar for museets forskerteam, der gav respons på både udstillingen og data fra publikumsinterviews. Senere på året blev *AN SIGT* også præsenteret på et forskningsmuseologisk seminar, som vores samarbejdspartner lektor dr. phil. Bjarne Sode

The Map is not the Territory

Funch deltog i med et foredrag, der planlægges udgivet i efteråret 2009. Samme Funch leder den forskergruppe, der i 2008 har analyseret data fra projekt 4.A – mellem musik og billedkunst. I skoleåret 2006-2007 blev 4.A fra Danmarksgades skole undervist i dansk, billedkunst og musik som ét fag skiftevis på museet, konservatoriet og skolen. Undervejs blev de interviewet tre gange af forskerteamet, der på baggrund af interviewene og elevernes logbøger undersøger, hvilken indflydelse nærkontakten med kunst og musik har på børnenes tilværelse og deres måde at lære på. Dataindsamlingen afsluttes i 2010 med en sidste og fjerde interviewrunde. I forskergruppen deltager også Ph.D studerende Tone Roald, der til sit speciale om kunstoplevelers psykologiske betydning i sin tid foretog sine undersøgelser på Esbjerg Kunstmuseum. I 2008 blev specialet udgivet med titlen *Cognition in Emotion*, og samarbejdet er fortsat i hendes Ph.D projekt inden for samme tema.

Lige så væsentlig som selve udstillingen *The Map is not the Territory* var den forskningsbaserede, engelsksprogede antologi, vi udgav til projektet – en publikation, hvor tekst og billeder har lige vægt. Bogen er redigeret af Per Aage Brandt, Claus Carstensen sammen med undertegnede og rummer dels artikler om mapping og kunst af danske og amerikanske kognitionsforskere, dels tekster og værker af danske og udenlandske billedkunstnere. Publikationen henvender sig således både til universitets- og kunstverdenen. I løbet af udstillingsperioden arrangerede vi to videokonferencer på tværs af Atlanten med indlæg fra Esbjerg af Claus

Carstensen, Svend Østergaard (lektor ved Center for Semiotik, AaU) og Anders Hougaard (Institut for Sprog og Kommunikation, SDU), og fra Cleveland af Per Aage Brandt, andre af antologiens forfattere og kolleger fra Case Western Reserve University. Desuden omskabte vi midlertidigt museets foredragssal til biograf med forevisninger af film, udvalgt af Claus Carstensen.

Også til *One More* blev der udgivet et katalog, tilrettelagt af Dove Bradshaw. Til hver særudstilling blev der desuden skabt nye formidlingstiltag, som matchede udstillingens særlige karakter og involverede publikum på nye måder. Eksempelvis blev museets Junior_guides filmet og projiceret op på væggen ved indgangen til museet i 1:1, så publikum på vej ind i sommerudstillingen kunne opleve deres dybt personlige introduktioner til værker i museets samling. Og til udstillingen *Kunst naturligvis* udviklede samme guider et underholdende spil, som stimulerede publikum i alle aldre til nærkontakt med værkerne.

I forbindelse med *The Map is not the Territory* opfordrede vi publikum til at mappe deres egne kunstoplevelser i hver af udstillingens rum, ligesom vi indbød museets gæster til at lade sig inspirere af Per Aage Brandts indsigtfulde causeri over værker i udstillingen og fortsætte dialogen med hinanden i museets æstetiske laboratorium. Og endelig udarbejdede den kunstfaglige stab til hver udstilling atter inspirationsmaterialer, som blev udsendt til alle lærerne i museets lærernetværk.

ARRANGEMENTER

På opfordring af Esbjerg Teaterkreds og i samarbejde med Den Ny Opera skabte vi et multimedieshow om Michael Kviums univers, der blev opført i forlængelse af danseforestillingen *Passion*, som Kvium havde lavet scenografi og kostumer til. Vi deltog i udviklingen af *Vadehavsfestivalen*, hvor Christiane Finsen kuraterede en utraditionel udstilling med yngre kunstneres værker på stranden ved færgeløbet på Fanø. Museets junior guider viste børn rundt på *Børne-*

og *Ungdomskulturdagen*. Desuden deltog vi i *Forskningens døgn*, *Esbjerg Festuge* og *Dansk naturvidenskabsfestival* med helt nye tiltag, udviklet specielt til disse dages og ugers temaer.

I *efterårsferien* havde konservatorer fra Fælleskonserveringen i Århus flyttet deres værksted ind i museets præsentation af samlingen for at lade publikum opleve, hvordan de konserverer malerier. Både i *vinterferien* og *efterårsferien* indbød vi desuden hele familien til særlige aktiviteter på museet.

I anledning af musikkonservatoriets festival *Tonespace 2008* lod vi unge komponister perspektivere samlingen med lydinstallationer. *Kulturnattens* tema, *stemmer i natten*, bidrog vi til med arrangementer, skabt i samarbejde med dels Statsskolen, dels Den Ny Opera, hvis solister bevægede sig rundt i udstillingssalene og omsatte udvalgte værker til sang og musik. I forbindelse med udstillingerne *The Map is not the Territory* og *Kunst naturligvis* arrangerede vi *workshops* for skoleklasser. Et af værkerne fra sidstnævnte udstilling kunne man flere gange møde uden for museets udstillingsareal, når billedkunstneren Jesper Aabille cyklede rundt i byens gader og serverede te fra sin *myntecykel*. I samarbejde med folkeuniversitetet afholdt vi to velbesøgte arrangementer – et foredrag om Michael Kviums praksis af kunstkritiker, Lisbeth Bonde, og en *rundvisning* i udstillingen *The Map is not the Territory* ved billedkunstner Claus Carstensen. Endelig leverede museet igen i år de perfekte rammer for den legendariske *Jule-kunst-kaos-messe*.

Jesper Aabille, myntecyklen til motorcykeltræf

I lighed med de foregående år skulle man også i 2008 være hurtigt ude for at sikre sig en plads til museets eftertragtede *ferieseringsmiddage*, hvor Restaurant Kunstpavillonens Josef Nielsen og hans kokke oversætter billedkunsten til gastronomi og kreerer retter, der raffineret og humoristisk matcher de aktuelle udstillinger. Dette unikke samarbejde har nu stået på i ni år.

ERHVERVELSER OG STØTTE

Takket være en bevilling fra Kulturarvsstyrelsen lykkedes det at erhverve endnu et værk, der blev skabt til et af museets Matchprojekter: Claus Jensens serie på fire malerier *EA 1-3* (: Ens Areal) og *GS 1* (: Gyldent Snit) fra 2006. Ny Carlsbergfondet og Augustinus Fonden sikrede et konceptuelt dobbeltværk *Uden titel* af Preben Fjederholt fra 1997, et maleri med tilhørende foto. Desuden købte vi en på én gang geometrisk stram og surrealistisk fabulerende kube af Jesper Dalgaard fra udstillingen *Kunst naturligvis: Men så var det som om, at det hele faldt på plads, for pludselig kom den frem bag horisontens krumning. Den var som taget ud af de gamle beretninger. Frodig, grøn, gigantisk, ganske som de gamle indianere havde beskrevet den*, 2007; og af Edition Copenhagen købte vi tre litografiske arbejder af Michael Kvium fra 2006: *Fruits*, *Where in Hell is God?* og *Two Part Story*. Galleristen Sam Jedig donerede en akvatinde fra 2000 af William Anastasi – en såkaldt *Drop Drawing*, og endelig modtog museet fra en privat giver et lille lerrelief uden titel af Svend Wiig Hansen fra o. 1947.

Fra Kunstrådets to udvalg fik vi substantiel støtte til udstillingerne *Kunst naturligvis* og *The Map is not the Territory*, mens det internationale udvalg bevilgede støtte til en forskningsrejse til Cleveland og til udstillingen *One More*. Claus Sørensens Fond støttede *Kunst i kontekst*, og Kulturarvsstyrelsen gav støtte til forskning i projekt 4.A – mellem musik og billedkunst.

Endelig gav Esbjerg Kommune tilsagn om støtte til indførelse af *Tranzartmetoden* i børnehaver og skoler.

PR OG MEDIER

I 2008 var der atter utrolig stor opmærksomhed om Esbjerg Kunstmuseum fra medierne, fordelt over hele året. Ud over den lokale presse, Jydske Vestkysten, Ugeavisen, P4, TV Syd og TVE, bragte Kunstavisen, forskellige netportaler, netaviser, de landsdækkende magasiner og øvrige medier fine omtaler og positive anmeldelser af alle vores udstillinger og nyskabende projekter. Mest omtale fik udstillingen *The Map is not the Territory* med stort opsatte anmeldelser i Weekendavisen, Information, Jydske Vestkysten og Politiken (der gav den 5 ud af 6 stjerner) samt indslag i TV Syd, P1, P2 og P4. Men også sommerudstillingen, *One More* og *Kunst naturligvis* havde mediernes bevågenhed, ligesom Junior_guiderne endnu en gang var i landsdækkende radio med et længere indslag.

ØKONOMI

Esbjerg Kunstmuseum er en selvejende institution, der drives af Esbjerg Kunstforening. Omsætningen var i 2008 på 6,8 mio. kr. Esbjerg Kommune betaler langt hovedparten af driften med et beløb, der udløser maksimalt statstilskud. De resterende beløb er støtte fra Kulturarvsstyrelsen og Kunstrådet, fra fonde og sponsorer og fra medlemmer af Esbjerg Kunstforening. Uden denne ekstraordinære støtte og uden medlemmernes bidrag ville det ikke være muligt at opretholde museets høje aktivitetsniveau endsige bevare positionen som et af landets toneangivende museer for moderne kunst. Med vores ambitiøse program har det igen i år været en stor glæde at modtage velvilje og støtte fra virksomheder, institutioner, puljer og fonde i forbindelse med de større projekter. Denne opbakning, vilje og lyst til at samarbejde har haft afgørende betydning for, at vi har kunnet realisere vores krævede projekter.

Inge Merete Kjeldgaard
Museumsdirektør

BESTYRELSESMEDLEMMER

Formand: Pens. overlærer Jørgen Broch
Næstformand: Overlærer Ole Troelsen
Kasserer: Advokat Peter Schmitz
Direktør Palle Rosendahl
Lods Leif Kronborg Christensen
Landinspektør Søren Nordby
Landmåler Jens Erik Bundgaard
Institutionsleder Villy Grøn

PERSONALE I 2008

Museumsdirektør Inge Merete Kjeldgaard
Museumsinspektør Christiane M. Finsen
Museumsinspektør Birgitte Ørom
Forvalter Lean Pedersen
Museumsassistent Christa Guldbrandt
Museumsassistent Ritha Hau Andersen
Kustode Birgit Kløverpris
Kustode Lis Madsen
Kustode Kirsten Hørlyck
Rengøringsass. Tove W. Henriksen